



Tjänsteskrivelse

Handläggare
Carina Z Lindholm
Tfn 026-17 94 96
carina.zettlin@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Upphandlade avtal - Sociala krav som motsvarar kollektivavtalsliknande villkor samt understödjer målen i kommunens miljöstrategiska program – uppdrag till Omvårdnadsnämnden enligt kommunplan 2018, 16KS467

Förslag till beslut

att anta yttrandet från Omvårdnad Gävle som sitt eget.

Bakgrund

Vid kommunfullmäktiges sammanträde 2017-06-19 beslutades budgeten för 2018-2021. Där framkommer även övergripande uppdrag till koncernen och till de olika nämnderna och bolagen. Ett av de uppdrag som koncernen ska lämna svar på är hur sociala krav, motsvarande kollektivavtalsliknande villkor understödjer målen i kommunens miljöstrategiska program i upphandlad verksamhet samt i större upphandlingar ställa krav som ger människor långt ifrån arbetsmarknaden utökade möjligheter till arbete.

Yttrandet avser den verksamhet som Omvårdnadsnämnden ansvarar för, dvs upphandlad verksamhet utifrån lagen om offentlig upphandling (LOU) - entreprenad- och ramavtal inom LSS och Socialtjänst. Även kommentarer lämnas om utvecklingen av inköpsstrategier, vilket främst är en koncernangelägenhet.

Utredning/yttrande

Sociala krav i offentliga upphandling är en fråga som blir mer och mer aktuell. Möjligheten att ställa krav som syftar till att säkerställa andra perspektiv än de rent ekonomiska, blir tydligare och debatten har särskilt tagit sikte på miljö-, sociala och arbetsrättsliga hänsyn. En förutsättning är dock att sådana krav måste vara förenliga med de grundläggande EG-rättsliga principerna och upphandlingsreglerna i övrigt.

Begreppet ”sociala krav” har ingen entydig definition. Enligt EU-kommissionen kan det handla om olika arbetsmarknads- och socialpolitiska åtgärder som genomförs inom ramen för en offentlig upphandling. Som exempel ska hänsyn tas till sysselsättningsmöjligheter och anständigt arbete som överensstämmer med sociala rättigheter och arbetstagares rättigheter. Det kan också handla om lika möjligheter, etisk handel och social integration, och/eller att man tar hänsyn till personer med funktionsnedsättning eller produktionsförhållanden i tredje land.

Sociala krav och kollektivliknanden villkor samt utökade möjligheter till arbete

Upphandlingslagen med kompletterande bestämmelser (2016/17:163) innebär i korthet att den upphandlande myndigheten kan ställa arbetsrättsliga villkor (kollektivliknande villkor) om lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtal om det är behövligt. Syftet är att leverantören ska ge sina anställda minst lagliga villkor och gäller vid upphandling av varor, tjänster, byggtreprenader samt koncessioner. Bestämmelserna innebär inte att krav kan ställas på att leverantören ska vara bunden av ett kollektivavtal. Bestämmelserna om arbetsrättsliga villkor omfattas i dagsläget inte vid upphandling av sk sociala tjänster, dvs entreprenad- och ramavtal inom socialtjänst (SoL) och lagen om särskilt stöd och service (LSS).

Utöver redovisat lagrum finns utstationeringslagen ”lex Laval” (SFS 1999:678) som fastställer de minimivillkor, den sk hårda kärnan, som utländska arbetstagare ska garanteras utifrån de bestämmelser som gäller i det land de arbetar i.

I de avtal som tecknats inom Omvårdnad Gävle gällande entreprenad- och ramavtal inom vård och omsorg framgår följande:

”Utföraren skall ta social hänsyn utifrån köparens inriktningsmål om anställning av personer med funktionsnedsättning, lärlingsyrken etc.”

Detta framgår i entreprenadavtalen.

”Medarbetare som är anställda hos utföraren, ska minst erhålla minimilön och andra minimivillkor på de områden som avses i 5 § Utstationeringslagen, under förutsättning att sådan minimilön är tydligt definierad i ett centralt kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige på motsvarande personal i den aktuella branschen”.

Detta framgår såväl ramavtal som entreprenadavtal.

”Utföraren och underleverantörer skall följa de arbetsrättsliga lagarna och utgå från de centrala kollektivavtalens nivåer som tillämpas i Sverige utifrån aktuell bransch gällande arbetstid, semester och lön”.

Detta framgår i det nyaste entreprenadavtalet (Vinddraget 14, vård- och omsorgsboende).

”Beställaren framhåller vikten av att utföraren har kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande anställningsvillkor. Om utföraren inte har tecknat kollektivavtal skall arbetsskadeförsäkring, sjukförsäkring, tjänstepension och avtalspension motsvarande gällande kollektivavtal tecknas”.

Detta framgår i ramavtalen.

I ovanstående utdrag ur avtalen framgår en tydlig ambition att ställa höga krav gällande arbetsrättsliga villkor, utöver vad lagstiftaren anmodar. Resultatet är också att samtliga leverantörer som har tecknat avtal med Omvårdnad Gävle har kollektivavtal och även arbetar för en integrering utifrån sociala hänsynstaganden.

Sociala krav och miljöstrategiska programmet

I de entreprenad- och ramavtal som nämnts ovan finns tydliga skrivningar om målen i kommunens miljöstrategiska program, främst utifrån hållbart beteende, transporter och källsortering. I de entreprenadavtal som finns görs en årlig egenkontroll av rutiner och riktlinjer i syfte att se följsamheten. I ramavtalen ställs krav på att miljöarbetet ska framgå i leverantörens ledningssystem och överensstämna med målen i kommunens miljöstrategiska program.

Under hösten kommer resepolicyn revideras och en ny kostpolicy ska tas fram, vilket kommer att medföra en uppdatering av Omvårdnad Gävles ledningssystem och inkluderas i framtida upphandlingar.

Inköpsstrategier

En förstudie/kartläggning av arbetet med upphandling, inköp och miljökrav har genomförts inom Omvårdnad Gävle under 2017. Fokus har legat på inköpsprocessen och samarbetet med de centrala resurserna för ändamålet. Där framkommer att upphandlings- och inköpsarbetet bör förbättras med tydligare strukturer och processer för att nå såväl följsamhet med tydlig ansvarsfördelning som ökad kompetens i upphandlings- och inköpsarbetet.

Omvårdnad Gävle har varit ”pilot” för införandet av e-handel i Gävle kommun. Införandet av e-handel har underlättat beställningen av varor och ökat avtalstroheten, såväl utifrån ekonomi och sociala hänsyn i leverantörskedjan. Aktiviteter och eventuella effekter redovisas i förvaltningens tertialrapportering.

Lena Isokivelä
Tillförordnad Förvaltningschef
Omvårdnad Gävle